

ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ ЛАБОРАТОРІЯ МЕТОДИК ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ

Зав. лаб. Романова Ганна
Миколаївна
Н.с. Кошук Олександр
Богданович

**Проектування
особистісно-
розвивальних
педагогічних
технологій у
професійно-
технічній освіті**

„...Немає нічого добрішого для людини, ніж гарна технологія. Погана технологія – це шкідливі продукти, загіджена природа, речі, які зразу ж ламаються... Гарна – комфортне життя і чисте повітря. Гарна технологія в освіті – міцні знання плюс здорова психіка. І час для задушевних розмов теж знайдеться”.

А.Гін.

ДИДАКТИЧНЕ ПРОЕКТУВАННЯ

це діяльність педагога, спрямована на обґрунтування цільової ідеї, розробку та реалізацію дидактичного проекту як інноваційної моделі процесу навчання

**Під освітньою технологією розуміють
упорядковану систему дій, що призводить
до гарантованого досягнення цілей освіти**

**Педагогічна технологія – це упорядкована система
дій, виконання яких призводить до гарантованого
досягнення педагогічних цілей**

**Технологія навчання – це педагогічно, валеологічно
та економічно обґрунтований процес гарантованого
досягнення результатів навчання**

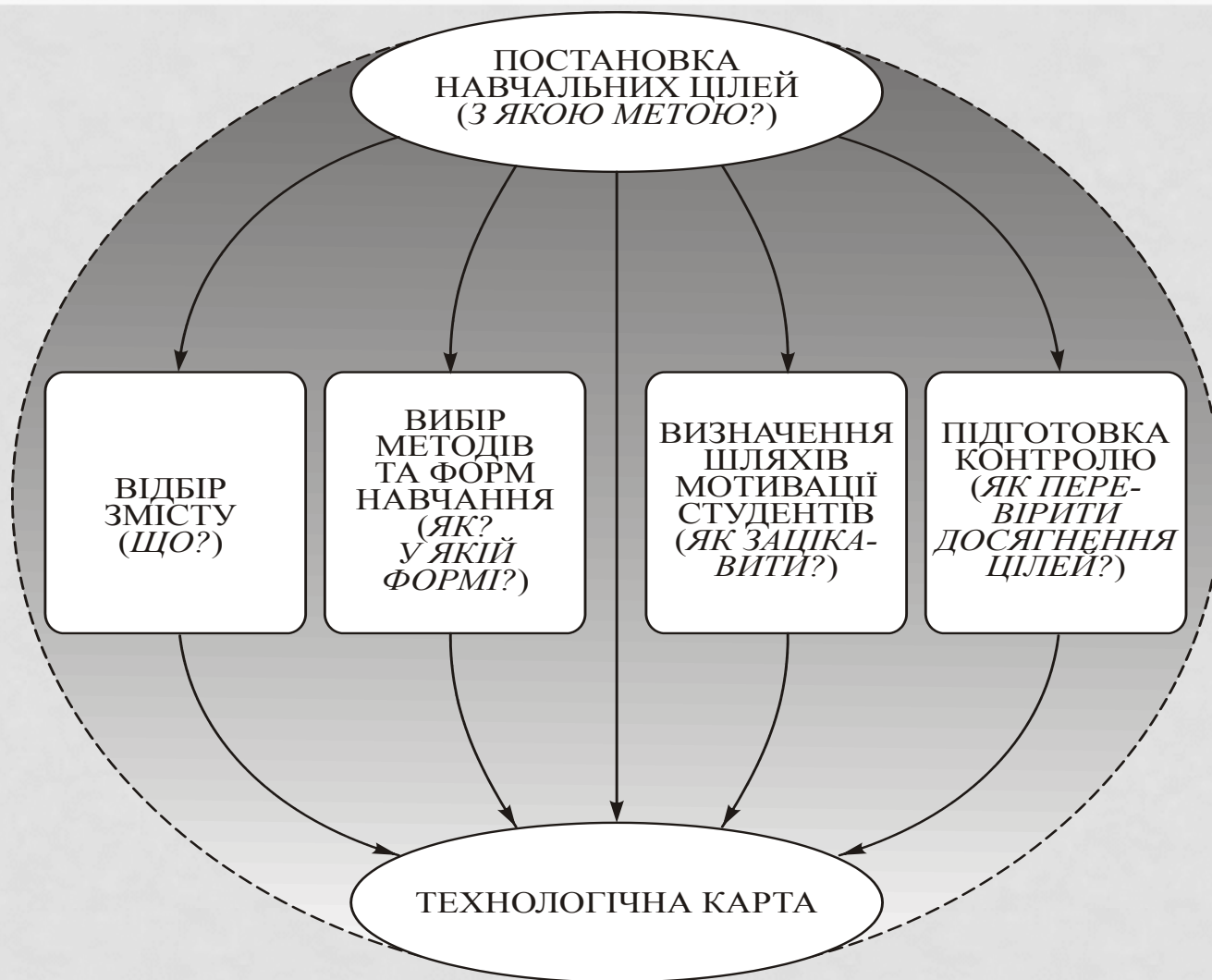
ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ (ЗА П.Г. ЛУЗАНОМ) -

цілеспрямована організація педагогічного процесу, яка відображає науково обгрунтований проект логічно структурованої системи педагогічної взаємодії для гарантованого досягнення запланованих результатів навчання

ПРОЕКТУВАННЯ ОСОБИСТІСНО-РОЗВИВАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ -

*створення проектів технологій
гарантованого досягнення результатів
навчання і розвитку учнів на основі
урахування їх індивідуально-психологічних
та соціально-психологічних особливостей*

МОДЕЛЬ ПНТ

ПРОЦЕДУРА ПРОЕКТУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

- 1) формулювання загальної мети теми
- 2) побудова ієрархії навчальних цілей
- 3) визначення елементів навчального змісту і представлення їх у вигляді завдань
- 4) окреслення етапів вивчення теми, включаючи мотивацію, контроль, рефлексію
- 5) вибір форми організації навчання
- 6) визначення методів навчання і представлення їх як конкретні прийоми, елементи реалізації кожного етапу
- 7) оформлення проекту в формі технологічної карти, в якій фіксується ієрархія навчальних цілей та алгоритми діяльності тих, хто навчається, і викладачів.

КОНСТРУКТОР НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ (ТЕМИ)

Етапи	Основні функціональні блоки									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
А. Вступ до теми	Комунікативна атака	Інтелектуальна розминка	Мозковий штурм	Апелювання до досвіду	Асоціації до понять	Продовження цитати	Театралізація	Гра у випадковість	Відстрочена відгадка	Обговорення самостійної роботи
Б. Пояснення нового матеріалу	Приваблива мета	Принципово нова інформація	Комунікативна атака	Практичність теорії	Презентація	Пресконференція	Складання опорного конспекту	Запитання до тексту	Пошук помилок	Апелювання до досвіду
В. Закріплення, тренування, відпрацювання вмінь	Пошук помилок	Мозковий штурм	Дискусія	Пресконференція	Гра-тренінг	Гра у випадковість	Ділова гра	Аналіз ситуації	Взаємоопитування	Свої приклади
Г. Повторення	Складання опорного конспекту	Свої приклади	Перетинання тем	Ділова гра	Залучення студентів до викладання	Дискусія	Гра „Так чи ні”	Програмоване опитування	Зразкова відповідь	Аналіз ситуації
Е. Самостійна робота	Застосування карти самостійної роботи	Завдання масивом	Особливе завдання	Залучення студентів до викладання	Проект	Портфоліо				
Д. Контроль	Опитування ланцюжком	Показова відповідь	Тихе опитування	Взаємоопитування	Тест	Термінологічний диктант	Контрольна робота	Портфоліо		
Ж. Завершення	Відстрочена відгадка	Опитування-підсумок	Підбиття підсумків експертами	Обговорення запитань студентів	Групова рефлексія	Резюме	Моніторинг емоційного стану	Комплімент, подяка		

ФОРМУЛА ЗАНЯТТЯ

Наприклад, формула тренінгового заняття за темою „Проектування навчальних технологій” є такою:

А 1; А 2; А 4; Г 8; Б 1; Б 3; Б 7; В 3; В 7; Г 5; Г 8; Д 8; Д 9.

Це означає, що на вступному етапі (А) застосовується три елементи: комунікативна атака (А 1), апелювання до досвіду (А 2), продовження цитати (А 3). Потім іде отримання зворотного зв'язку у формі анкетування щодо самооцінки проектувальних вмінь до тренінгу (Г 8). Етап пояснення нового матеріалу (Б) представлений прийомом „Приваблива мета” (Б 1), міні-лекцією (Б 3), що супроводжується мультимедійною презентацією (Б 7). Для закріплення, тренування, відпрацювання вмінь (В) використовуються мозковий штурм (В 3) та ділова гра (В 7). Для завершального зворотного зв'язку слухачі здійснюють самооцінку проектувальних умінь після тренінгу (Г 8), відбувається опитування щодо результатів анкетування (Г 2). Завершується тренінг моделюванням подальшого розвитку проектувальних умінь (Д 8) та метафоричним ритуалом, що дозволяє підсумувати результати тренінгу (Д 6).

Варіанти технологічної карти викладача

Коротка форма								Повна форма																		
Тема _____								Тема _____																		
Навчальні цілі _____								Навчальні цілі _____																		
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 15%;">Формула (схема) заняття</td> <td style="width: 5%;"></td> <td style="width: 5%;"></td> <td style="width: 5%;"></td> <td style="width: 5%;"></td> <td style="width: 5%;"></td> <td style="width: 5%;"></td> <td style="width: 5%;"></td> </tr> <tr> <td>Час на кожен з елементів</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>								Формула (схема) заняття								Час на кожен з елементів								Формула (схема) заняття _____		
Формула (схема) заняття																										
Час на кожен з елементів																										
								<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">Етап, елементи формули, час</td> <td style="width: 33%;">Діяльність викладача</td> <td style="width: 33%;">Діяльність студентів</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>			Етап, елементи формули, час	Діяльність викладача	Діяльність студентів													
Етап, елементи формули, час	Діяльність викладача	Діяльність студентів																								

СТАН ЗАСТОСУВАННЯ ОСОБИСТІСНО-РОЗВИВАЛЬНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНІЙ ОСВІТІ

- навчання має переважно традиційний характер, є репродуктивним (3/4) (ПТНЗ Дніпропетровської, Сумської, Хмельницької, Київської обл. та м. Києва);
- – проведене анкетування викладачів різних ПТНЗ визначило загальну недостатню інформаційну обізнаність викладчів щодо сутності поняття «педагогічна технологія», ознак та видів педагогічних технологій;
- доведено, що педагогічні працівники (особливо викладачі спеціальних дисциплін та майстри виробничого навчання) у переважній своїй більшості (84,6%) не виявляють готовності до впровадження особистісно - розвивальних педагогічних технологій у свою практичну діяльність.

СУБ'ЄКТНО-ПРОДУКТИВНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ ВИКЛАДАЧІВ ДО ПРОЕКТУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*визначає у професійній підготовці
провідну роль становлення
суб'єктності особистості як
здатності до проектування
власного професійного розвитку та
створення суспільно-корисних
продуктів діяльності*

ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТНО-ПРОДУКТИВНОГО ПІДХОДУ У ПІДГОТОВЦІ ВИКЛАДАЧІВ ДО ПНТ

Параметри	Характеристики
Цілі навчання	<ul style="list-style-type: none">• Постановка і реалізація цілей – векторів щодо розвитку потреб, здібностей, ціннісних ставлень суб'єктів підготовки, які мають втілюватися у продуктах діяльності• Постановка і реалізація цілей – запланованих результатів щодо продуктивних знань та вмінь суб'єктів підготовки• Орієнтація на продукт як особистісно-значущий творчий результат самостійної діяльності її суб'єктів
Рольові позиції	<ul style="list-style-type: none">• Суб'єкт-суб'єктні стосунки між тими, хто викладає, і тими, хто навчається• Той, хто навчається – суб'єкт діяльності• Той, хто викладає – фасилітатор, організатор взаємодії

Параметри	Характеристики
Стиль керівництва	<ul style="list-style-type: none"> • Демократичний, партнерський, заохочуючий тих, хто навчається
Мотивація навчання	<ul style="list-style-type: none"> • Опора переважно на внутрішні мотиви тих, хто навчається • Позитивне стимулювання до навчання • Забезпечення реалізації мотиваційного циклу у навчанні
Організація навчально-пізнавальної діяльності	<ul style="list-style-type: none"> • Застосування інтерактивних форм організації навчання, зокрема тренінгів, навчальних ігор • Пріоритет творчих, продуктивних завдань • Організація умов для виконання індивідуальних та групових навчальних проектів • Застосування методів активного навчання

ЯКУ ПРОДУКЦІЮ ГОТУЄ ЛАБОРАТОРІЯ МЕТОДИК ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ В МЕЖАХ НАУКОВОЇ ТЕМИ «ВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТІСНО-РОЗВИВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ»

- монографія «Теорія і практика впровадження інноваційних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників» (2014 р.)
- навчальний посібник «Сільськогосподарські і меліоративні машини (для ПТНЗ аграрного профілю)» (2013 р.)
- навчальний посібник «Будівельні конструкції (для підготовки молодших спеціалістів будівельної галузі)» (2013 р.)
- навчальний посібник «Уприскувальні системи живлення бензинових двигунів сучасних автомобілів (для підготовки кваліфікованих робітників автотранспортної галузі)» (2013 р.)
- методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів ПТНЗ (2013 р.)
- довідник «Педагогічні технології у професійній підготовці кваліфікованих робітників» (2013 р.)

ПРОЕКТИ ЯКИХ ТЕХНОЛОГІЙ РОЗРОБЛЯЄ ЛАБОРАТОРІЯ МЕТОДИК ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ

- Диференційованого навчання
- Кейс-технологія
- Проектна
- Проблемно-розвивальна
- Імітаційно-ігрового навчання
- Модульно-рейтингова
- Системного контролю пізнавальних досягнень учнів ПТНЗ

ПРОЕКТ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОБЛЕМНО-РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Основні компоненти

- Цільовий
- Мотиваційний
- Змістовий
- Операційно-діяльнісний
- Контрольно-регуляційний
- Рефлексивний

ЦІЛЬОВИЙ КОМПОНЕНТ

Навчальні цілі:

- цілі навчання, що передбачають відтворення знань
- цілі навчання, що передбачають відтворення простих розумових дій
- цілі навчання, орієнтовані на формування складних мислительних операцій
- цілі навчання, що передбачають розвиток продуктивного технічного мислення

МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ

інтерес до техніки, технічної літератури; потреба в технічній діяльності наявність нахилів до діяльності в галузі техніки; прагнення до оволодіння професійними і технічними знаннями, вміннями і навичками; усвідомлення цілей і завдань, розв'язання яких забезпечить успішність технічної діяльності; сприятливий психічний стан у перебігу технічної діяльності; прояв таких рис, як цілеспрямованість, наполегливість, організованість, працьовитість.

- керувати увагою студентів;
- пояснювати сенс майбутньої діяльності;
- актуалізувати необхідні мотиваційні стани студентів;
- спонукати студентів до поставлених цілей власної діяльності;
- забезпечити успішне виконання студентами поставлених завдань;
- забезпечувати студентів оперативною інформацією, підтримувати в них впевненість у своїх діях;
- оцінювати процес і результат педагогічної діяльності щодо розвитку мотиваційної сфери.

ЗМІСТОВИЙ КОМПОНЕНТ

Зміст нового навчального матеріалу має бути пов'язаний із раніше засвоєними технічними знаннями та сформованими інтересами студентів.

Ця вимога ґрунтується на тому, що будь-яка навчальна інформація цікава для студента лише тоді, коли в ній присутнє як нове, так і старе, знайоме.

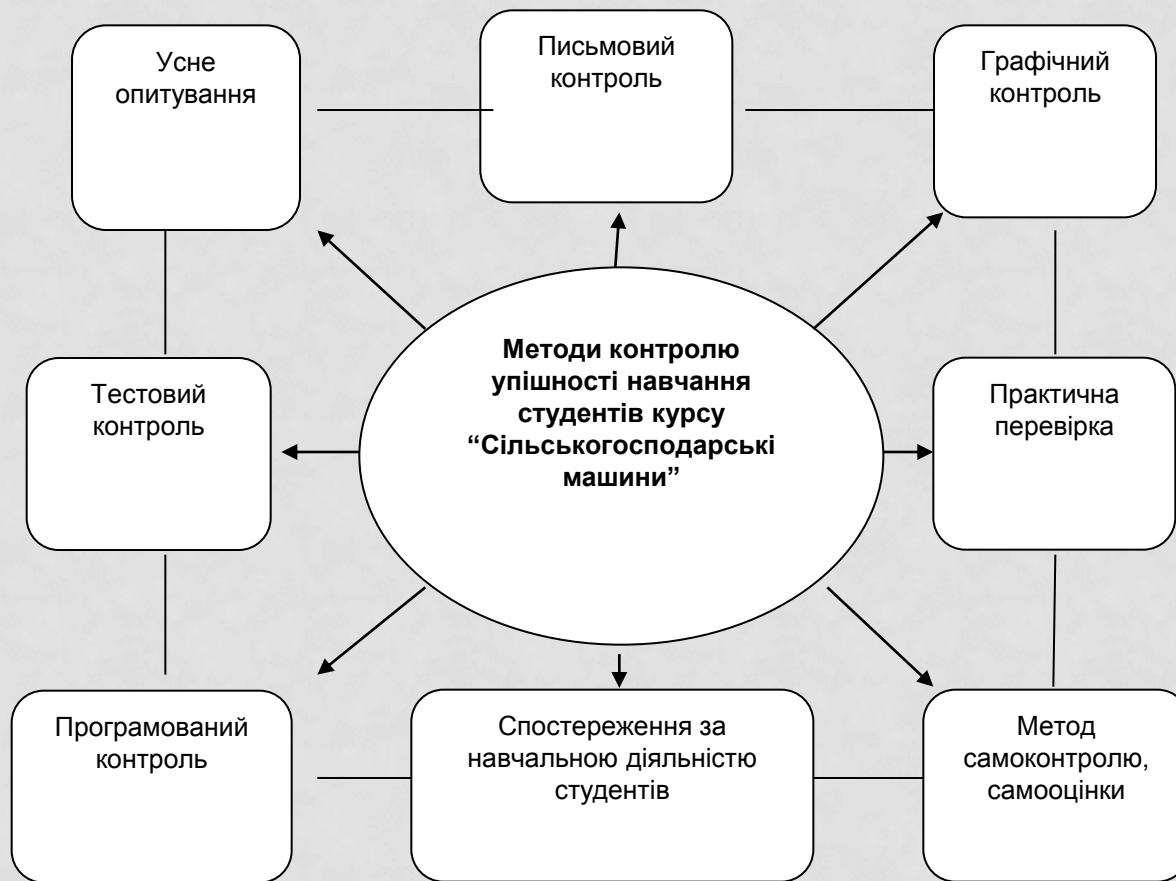
ОПЕРАЦІЙНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ КОМПОНЕНТ

- сукупність знань, умінь, навичок загальноосвітнього характеру;
- поінформованість студента про цілі, завдання, зміст, методи і прийоми організації технічної діяльності; і
- інтеграційні знання, що сприяють розв'язанню технічних задач;
- технічне мислення; здатності ефективно здійснювати технічну виконавчу діяльність.

- сприймання, осмислення і запам'ятовування матеріалу, що вивчається, або засвоєння теоретичних знань.
- засвоєння навичків і вмінь практичного застосування знань, що вимагає проведення спеціальних тренувальних вправ.
- повторення, поглиблення і закріплення знань, удосконалення практичних умінь і навичок та застосування їх на практиці.

КОНТРОЛЬНО-РЕГУЛЯЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ

- Організація безперервного контролю знань як засобу залучення студентів до систематичної навчальної і технічної діяльності.
- Поєднання різноманітних форм, видів, методів перевірки.

РЕФЛЕКСИВНИЙ КОМПОНЕНТ

внутрішні процеси самоаналізу, самооцінки власної технічної діяльності і її результатів;

визначення оптимальних методів і прийомів виконання технічної діяльності на основі власного досвіду;

уточнення планів, шляхів організації технічних дій;

оцінка своїх технічних можливостей

ЛІТЕРАТУРА

- Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. - М.: Педагогика, 1989. - 192 с.
- Гін А.О. Прийоми педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителів. – 2-ге вид. – доп. – Луганськ, СПД Резников В.С., 2007. – 100 с.
- Левитес Д.Г. Автодидактика. Теория и практика конструирования собственных технологий обучения. – М.: Издательство московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО „МОДЭК”, 2003. – 320 с.
- Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: навч. посіб. / О.М.Пехота, В.Д.Будак, А.М.Старева та ін.; За ред. І.А.Зязюна, О.М.Пехоти. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 240 с.
- Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі: Навч. посіб. / За ред. М.В.Артюшиної, О.М. Котикової, Г.М.Романової. – К.: КНЕУ, 2007. – 528 с.
- Романова Г.М. Підготовка викладачів вищих економічних навчальних закладів до проектування навчальних технологій : монографія / Г.М. Романова. – К. : КНЕУ, 2009. – 252 с.
- Сидоренко Е.В. Технологии создания тренинга. От замысла к результату. – СПб.: Издательство „Речь”; ООО Сидоренко и Ко”, 2007. – 336 с.

